

การบริหารจัดการขยะของประชาชนในเขตตำบลโนนสมบูรณ์

อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

Solid Waste Management in Non Somboon Sub-district Administrative Organization, Banhaed District, Khon Kean Province

หทัยพัชร บัญทามัง¹ เพ็ญณี แนนรท²

บทคัดย่อ

บทความนี้ได้การศึกษาถึง การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ และวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการขยะไปสู่การเสนอแนะแนวทางในการจัดการขยะที่เหมาะสม ที่มาจากความต้องการของประชาชน กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ และ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ได้จากการสุ่มอย่างง่ายโดยสูตร Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ร้อยละนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีการกำจัดขยะไม่ถูกวิธี ไม่ทราบนโยบายด้านการกำจัดขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ และเข้าใจว่าการบริหารจัดการขยะเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างไรก็ตามเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ประชาชนในพื้นที่ ได้ร่วมกันเสนอแนะแนวทางตามความต้องการตอบแบบสอบถามส่วนมาก ในการจัดการขยะมูลฝอย คือต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ เพิ่มรถบรรทุกขยะและเพิ่มความถี่ในการจัดเก็บขยะ

คำสำคัญ: ขยะ การบริหารจัดการ สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This study investigated the solid waste management in Non Somboon sub-district administrative organization, Banhaed district, Khon Kaen province and analyzed problems relating to the management process as well as the needs of people in the area. Three hundred and eighty three samples were drawn from personnel in Non Somboon sub-district administrative organization and people who live in Non Somboon district, using Taro Yamane' simple random sampling technique. The questionnaire was used to collect data. The obtained data was analyzed for frequency and percentages. The finding was reported in a descriptive manner. The study found that the public has no ways of disposal. The people do not know the policy of disposal of Non Somboon sub-district administrative organization. Moreover, the people misunderstand that waste management is the responsibility of the organization only. However, the people in the area jointly propose ways

¹ นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² อาจารย์ ประจำวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

to solve the problems about solid waste management. The people need more garbage trucks and more the frequency of garbage collection.

Keywords: waste, management, state of solid waste management, sub-district administrative organization

ความเป็นมาของปัญหา

การพัฒนาของประเทศไทย มีการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มใช้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ปี พ.ศ. 2506 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555 – 2559) ทำให้ชุมชนชนบทหลายแห่ง ได้พัฒนากลายเป็นชุมชนเมือง เศรษฐกิจหลายแห่งดีขึ้น มีสภาพคล่องทางการเงินมีการจับจ่ายซื้อสินค้ามากขึ้น ซึ่งสินค้าแต่ละอย่างก็มีบรรจุภัณฑ์ที่ล้นแต่ใช้แล้วก่อให้เกิดขยะ ส่งผลให้มีปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น ข้อมูลล่าสุดจากกรมควบคุมมลพิษสถานการณ์ขยะมูลฝอยรอบปี 2556 ที่ผ่านมามีปริมาณสูงถึง 26.77 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 2 ล้านตัน หรือมีปริมาณเท่ากับการนำดีบุกหยก 2 จำนวน 139 ตึกมาเรียงต่อกัน ซึ่งขณะนี้สถานีกาจัดขยะมูลฝอยทั้งหมด 2,490 แห่ง เป็นสถานที่ที่มีการกำจัดอย่างถูกต้องเพียง 466 แห่งเท่านั้น ทำให้เกิดปริมาณขยะมูลฝอยสะสมตกค้างเพิ่มสูงขึ้นถึง 19.9 ล้านตัน“จังหวัดที่เกิดวิกฤตปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด คือ สงขลา สมุทรปราการ กาญจนบุรี นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี และหากมองเฉพาะปัญหาขยะมูลฝอยสะสม จังหวัดที่เกิดวิกฤตปัญหาการจัดการมากที่สุด คือ สงขลา สมุทรปราการ กาญจนบุรี นครศรีธรรมราช และเพชรบุรี กรมควบคุมมลพิษกล่าวว่าจังหวัดที่มีการจัดการขยะมูลฝอยดีที่สุด คือ กรุงเทพฯ ภูเก็ต นนทบุรี เชียงใหม่ หนองคาย (กรมควบคุมมลพิษ, 2556)

พื้นที่ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เป็นพื้นที่หนึ่ง ที่กลายเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น จึงเกิดสถานการณ์ที่มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น จึงเกิดปัญหาการควบคุมขยะมูลฝอยยังเป็นปัญหาที่สำคัญมากทั้งในด้านปัญหามลพิษจากขยะ ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน ปัญหาขาดความสมดุลทางนิเวศวิทยา อีกทั้งยังเกิดปัญหาในกระบวนการการบริหารจัดการขยะ เป็นต้น จากสถานการณ์ดังกล่าว นับจากวันที่ได้เล็งเห็นปัญหาและความสำคัญของขยะมูลฝอยในภาพรวม และได้กลับมาย้อนดูรอบๆ หมู่บ้านพบว่าขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลโนนสมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ข้อมูลจากส่วนสาธารณสุขของค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ตลอดปี พ.ศ. 2557 ตั้งแต่วันที่ 5 กันยายน 2556 ถึงวันที่ 5 กันยายน 2557 (งานวิชาการแผนงานและสถิติ อบต.โนนสมบูรณ์, 2557) มีปริมาณขยะที่จัดเก็บ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 802,000 กิโลกรัม เฉลี่ย 66,900 กิโลกรัมต่อเดือน เฉลี่ยวันละ 2,230 กิโลกรัมต่อวัน ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีปริมาณเพิ่มมากขึ้นไม่แพ้ปริมาณขยะระดับประเทศ อันเป็นผลมาจากการดำเนินกิจกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน ซึ่งล้วนแต่ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น ขยะที่พบในพื้นที่โดยทั่วไป ได้แก่ ขยะเศษอาหาร หรือขยะที่เน่าเสียได้ ซึ่งเป็นขยะที่ย่อยสลายได้ง่าย มีความชื้นมาก ส่งกลิ่นเหม็นได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่เศษผักผลไม้ เปลือกผลไม้ เนื้อสัตว์

เศษอาหาร ฯลฯ (พบได้จากครัวเรือน) ขยะรีไซเคิล หรือ ขยะยังใช้ได้ สามารถแยกนำมาแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ได้ เป็นการประหยัดพลังงานและทรัพยากร ได้แก่ แก้ว พลาสติก กระดาษ กระป๋องอะลูมิเนียม กระป๋อง เหล็ก เศษผ้า ฯลฯ (พบได้จากครัวเรือนและโรงงาน อุตสาหกรรม) ขยะพิษ/อันตราย ถือเป็นขยะอันตรายที่ จำเป็นต้องแยกทิ้งต่างหาก เนื่องจากสมบัติทาง กายภาพ เคมี และชีวภาพ เช่น ติดไฟง่าย ระเบิดได้ มี สารกัดกร่อน ขยะพิษ ได้แก่ ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ กระป๋องยาฆ่าแมลง เครื่องสำอาง น้ำมันเครื่อง ภาชนะ น้ำยาทำความสะอาดสุขภัณฑ์ ขยะติดเชื้อ ฯลฯ (พบได้ จากครัวเรือน โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล) ขยะที่ ต้องทิ้ง เป็นขยะที่ไม่สามารถนำมารีไซเคิลได้ และไม่สามารถแยกเป็นประเภทต่างๆ ได้ ขยะทั้ง 3 ประเภท ข้างต้นได้ทำให้ต้องทิ้ง เพื่อให้รถมาเก็บขนไปทำลาย หรือกักตุนต่อไป เช่น เศษกระจกแตก เปลือกลูกอม ของ ขนมนม ของบะหมี่สำเร็จรูป ฯลฯ (กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น, 2548) ปัจจุบันใน เขตตำบลโนน สมบูรณ์มีการทิ้งขยะโดยไม่มีการคัดแยกขยะ ทั้งรวมกัน ไม่ว่าจะขยะชนิดใดดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น อนาคตอาจ มีผลกระทบต่องสิ่งแวดล้อม ต่อสุขภาพอนามัยของ ประชาชนในเขตตำบลโนนสมบูรณ์ อย่างแน่นอน และ ทำให้เห็นได้ว่าประชาชนไม่มีจิตสำนึกที่จะบริหาร จัดการขยะ จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหาร จัดการขยะ เพราะเมื่อได้แจกแจงขยะออกเป็นประเภท แล้ว ขยะสามารถนำมาทำให้เกิดประโยชน์ได้ ยกตัวอย่าง เช่น ขยะเศษอาหาร ขยะประเภทนี้ กักจัด และนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยการหมักทำปุ๋ย ใช้ใน การเกษตรได้ และอีกเหตุผลที่ต้องการกำจัดขยะมูล ฝอยและสิ่งปฏิกูลที่เกิดขึ้น ถือเป็นอำนาจหน้าที่ของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (พรบ. สาธารณสุข, 2535)

และการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในเขต พื้นที่ตำบลโนนสมบูรณ์ปัจจุบันเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ ยั่งยืน ต้นเหตุหลักของขยะก็มาจากประชาชนในพื้นที่ หากต้นเหตุของการเกิดขยะไม่มีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการขยะขยะจะหมดไปได้อย่างไร หากมีการแก้ไข ปัญหาให้ถูกวิธีและถูกทาง ปัญหาขยะก็จะหมดไปขยะ ยังสามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนได้ นอกจากนี้ได้ กล่าวมาที่สำคัญยิ่งหน้าที่หลักขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นคือ บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ประชาชน

จากที่กล่าวมา ผู้ศึกษาได้ตระหนักต่อ สถานการณ์ การจัดการขยะมูลฝอยความรู้วิธีการกำจัด ขยะ การกระบวนการในการบริหารจัดการขยะ แนวทาง และความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะของ ประชาชน ณ แหล่งกำเนิด นั้น มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการขยะขององค์การ บริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ดังนั้นจึงสนใจศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะของประชาชน ในเขตตำบลโนนสมบูรณ์ และวิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์ การบริหารจัดการขยะ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการบริหาร จัดการขยะที่มาจากความพึงพอใจของประชาชนในเขต พื้นที่ตำบลโนนสมบูรณ์

วิธีการบริหารจัดการขยะ โดยใช้กระบวนการที่ เหมาะสมและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ แนวคิดด้านการบริหารจัดการขยะนำปัญหาข้อเสนอแนะ ที่ได้มาวิเคราะห์หาแนวทางบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ เหมาะสมและมาจากความต้องการของประชาชน ใน เขตตำบลโนนสมบูรณ์

กรอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 78 มาตรา 79 และมาตรา 290 ที่ว่าด้วยถ่ายโอนและมอบอำนาจให้กับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในการวางแผนและพัฒนาตนเอง

จากการจัดทำแผนพัฒนาตำบล 3 ปี 2558 - 2560 ของ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น และในการจัดทำแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างถนนคอนกรีตก่อสร้างถนนลูกรัง ก่อสร้างถนนลูกรัง เพื่อใช้ในการสัญจรและขนส่ง ผลผลิตทางการเกษตรการก่อสร้างทางระบายน้ำ เพื่อระบายน้ำเสียจากบ้านเรือน พร้อมทั้งการจัดเก็บขยะ ในเขตตำบล โนนสมบูรณ์ เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ มีหมู่บ้านที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 12 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ที่ 2 บ้านหนองขาม หมู่ที่ 3 บ้านหนองเม็ก หมู่ที่ 4 บ้านหนองกระนวน หมู่ที่ 5 บ้านหนองผักตบ หมู่ที่ 6 บ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ที่ 7 บ้านศรีสำราญ หมู่ที่ 8 บ้านโนนทัน หมู่ที่ 9 บ้านโนนสวรรค์ หมู่ที่ 10 บ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ที่ 11 บ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ที่ 12 บ้านหนองขาม ในปี พ.ศ. 2555 ที่ผ่านมามีการบริหารจัดการขยะเป็นการจัดเก็บขยะ โดยประชาชนเก็บขยะในครัวเรือนรวบรวมลงถังขยะที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ จัดเตรียมไว้ให้บริเวณหน้าบ้านแต่ละครัวเรือนซึ่งเป็นการบริหารจัดการขยะที่ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ยังไม่มีการจัดการที่เป็นรูปแบบเพราะยังไม่เป็นชุมชนที่หนาแน่น ขยะส่วนมากจะเป็นขยะที่ย่อยสลายได้ ซึ่งในปัจจุบัน การทิ้งขยะ ของประชาชนในพื้นที่ทำการทิ้งลงถังขยะ แต่ไม่มีการคัดแยกขยะ ไม่มีการปิดถังขยะรองรับให้มิดชิด ทำให้ขยะล้นออกมาจนถึง รถบรรทุกขยะซึ่งปัจจุบันมีเพียง 1 คัน และมีขนาดใหญ่ ไม่สามารถเข้าเก็บในซอยเล็กๆ ได้ทั่วทั้งพื้นที่ตำบลโนนสมบูรณ์ ขยะที่มีปริมาณมาก การจัดการไม่ทั่วถึงทำให้ขยะมูลฝอยเกิดการสะสม ส่งกลิ่นเน่าเหม็น กลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์

เชื้อโรค สัตว์พาหะนำโรค ซึ่งไม่เป็นที่พึงประสงค์และ ไม่เป็นที่พึงพอใจของประชาชนทั้ง 12 หมู่บ้าน ในเขตพื้นที่ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ จึงได้ปรับกลยุทธ์ในการจัดการขยะมูลฝอยใหม่ โดยวิธีการนำรถซาเล้งเข้าเก็บรวบรวมขยะจากซอยเล็กๆ ที่รถบรรทุกขยะเข้าไปเก็บไม่ได้ นำมากองกันไว้และคัดแยกขยะเป็นบางส่วนก่อนนำขยะบางส่วนที่คัดแยกทำลายไม่ได้มารวบรวมไว้ในที่ที่เหมาะสมให้รถบรรทุกขยะจัดเก็บได้สะดวก และเพื่อความถี่ในการจัดเก็บขยะลดการเน่าเหม็นของขยะมูลฝอยประเภทขยะอินทรีย์ โดยใช้พื้นที่หมู่บ้านบางส่วนเป็นหมู่บ้านนำร่องก่อน จำนวน 6 หมู่บ้าน ได้แก่บ้านโนนทัน หมู่ที่ 8 บ้านหนองกระนวน หมู่ที่ 4 บ้านศรีสำราญหมู่ที่ 7 บ้านโนนสมบูรณ์หมู่ที่ 1 บ้านหนองขามหมู่ที่ 2 บ้านหนองขามหมู่ที่ 12 ส่วนพื้นที่อีก 6 หมู่บ้าน ยังคงใช้รถบรรทุกขยะในการเก็บขนขยะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะเขตพื้นที่ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการขยะไปสู่การเสนอแนะแนวทางในการจัดการขยะที่เหมาะสมที่เกิดจากความต้องการของประชาชนในเขตตำบลโนนสมบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การบริหารจัดการขยะในเขตตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่นซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอบ้านแฮด

จังหวัดขอนแก่น ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมของคนในการจัดการขยะมูลฝอยกฎหมายและนโยบายระเบียบในการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สร้างแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัยแบบสอบถามเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ประชาชนในเขตตำบลโนนสมบูรณ์จำนวน 383 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการของยามาเน (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร (Documentary study) เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร เช่น ตำราวิชาการ บทความและเอกสาร วารสารจากห้องสมุดรวมถึงหน่วยงานต่างๆ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต รวมถึงผลงานวิจัย และการสังเกตภาคสนาม (Field observation) แบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในชุมชนรายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะที่อยู่อาศัย การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยผู้ตอบเลือกตอบตามความเป็นจริง เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลโนนสมบูรณ์ ประกอบด้วยด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการจัดการ

ขยะมูลฝอยของประชาชน ที่มีต่อคำถามซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนและแบบเลือกตอบ (Checklist) ประกอบด้วยด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อประเมินพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่มีต่อคำถาม ตามกรอบแนวคิด ข้อมูลที่ได้หาค่าความถี่และร้อยละนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้านเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุ 36-45 ปี มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 5 ปีขึ้นไป มีรายได้ 30,001 ขึ้นไปต่อเดือน มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ที่อยู่อาศัยเป็นแบบชุมชนชนบท ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย หรือได้รับข่าวสารเรื่องการบริหารจัดการขยะจากองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์แต่ไม่ทำความเข้าใจมากที่สุด และมีปริมาณขยะในครัวเรือน 1 - 5 กิโลกรัมต่อวันมากที่สุด

2. ด้านความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมในการบริหารจัดการขยะ ในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในจำนวนมาก และเมื่อพิจารณาออกเป็นด้านต่างๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะในจำนวนมากในแต่ละด้าน กล่าวคือ

ด้านความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ ว่า รู้จักวิธีคัดแยกขยะ และรู้จักขยะมูลฝอยมากที่สุด

ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ ว่า ควรเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะมากเกินไปจนจำเป็น ให้ความร่วมมือในการลดการ

เกิดขยะ และเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่ ใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลายใบ

ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับกำจัดขยะ โดยวิธีใดพบว่าส่วนใหญ่ใช้วิธีการฝัง จำนวน 5 ชนิด ขยะรองลงมาวิธีขาย จำนวน 3 ชนิด ขยะ และวิธีการฝังและการใช้ซ้ำ จำนวน 2 ชนิด

ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมด้านการคัดแยกขยะ มูลฝอยยังไม่มากเท่าที่ควร โดยประชาชนได้ทำการคัดแยกขยะมูลฝอยจำนวน 5 ชนิดขยะ และไม่ได้ทำการคัดแยกขยะมูลฝอย จำนวน 7 ชนิดขยะ

ด้านกระบวนการบริหารจัดการขยะ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการ ส่วนใหญ่มีความต้องการให้เพิ่มรถบรรทุกขยะ และมีการรับซื้อขยะที่มีการคัดแยกแล้ว

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตตำบลโนนสมบูรณ์ ของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่ใส่ใจในการบริหารจัดการมากที่สุดจากการสอบถามประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ในเรื่องปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย สรุปผลการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จากข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน ทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างคิดว่าองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีการบริหารจัดการไม่ดีเท่าที่ควรขาดการใส่ใจจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ขาดการแนะนำในเรื่องการบริหารจัดการขยะ ส่วนข้อเสนอแนะประชาชนให้ความเห็นว่า ควรมีการเพิ่มรถบรรทุกขยะ ควรมีตารางในการจัดเก็บขยะที่ชัดเจน และควรมีการเพิ่มความถี่ในการจัดเก็บขยะ

มูลฝอย ขยะคือปัญหาการเพิ่มขึ้นของขยะจัดเก็บขยะไม่หมดทุกวันปัญหาการเพิ่มของขยะมาจากครัวเรือนของประชาชน จากแบบสอบถามทำให้ทราบว่าประชาชนไม่ให้ความสนใจที่จะบริหารจัดการขยะเอง ยังมองว่าการบริหารจัดการขยะ เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ความเป็นจริงแล้วปัญหาขยะต้องเริ่มแก้ไขจากประชาชน ประชาชนเองต้องลดการทิ้งขยะ และคัดแยกขยะไปใช้ประโยชน์ต้องมีความรู้วิธีการกำจัดขยะที่ถูกต้อง

อภิปรายผล

ซึ่งในภาพรวมสามารถสรุปได้ว่าประชาชน ในเขตตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น มีความรู้ความเข้าใจด้านการคัดแยกขยะและเห็นความสำคัญ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของไพยม รุจิรัฐสุวรรณค์ (2543) และ พชรวรรณ ศรีวัลย์ (2542) ที่พบว่าประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะและเห็นความสำคัญ จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาขยะก่อนที่จะทำการศึกษา โดยวิเคราะห์จากการสังเกตสภาพทั่วไป จากข้อมูลรายงานของ ในองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ พบว่า ปัญหาขยะที่มีการตกค้างจากการจัดเก็บเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องถึงแม้ว่า ในองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ จะปรับเปลี่ยนจำนวนเที่ยวในการจัดเก็บ จากเดิมวันละ 1 เที่ยวรถเป็นวันละ 2 เที่ยวรถและควรมีรถขยะเพิ่มขึ้นจากเดิม 1 คัน เป็น 2 คัน ปัญหาการทิ้งขยะของประชาชนลงถังรองรับเรียบร้อย ประชาชนขาดจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด ปัญหาประชาชนไม่ทราบข้อมูลข่าวสารของ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ในการขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหารถเก็บขยะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์มาเก็บล่าช้า ซึ่งพบว่ามีรถมาจัดเก็บเฉลี่ยทุกๆ 7 วัน จำนวน

ถึงขณะมีไม่เพียงพอ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการ
การจัดขยะ ได้แยกวิธีการกำจัดขยะไว้ 5 วิธี คือวิธีเผา ผัง
ดัดแปลงนำไปใช้น้ำกลับไปใช้ใหม่ นำไปขาย มีการแยก
ขยะไปใช้ประโยชน์ก่อนทั้งจำนวนเพียง 5 ชนิดขยะ จาก
จำนวนขยะ 12 ชนิด ปัญหาการไม่รู้รับนโยบายเกี่ยว
การจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลโนน
สมบูรณ์ เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ ประชาชนมี
ความคิดเห็นว่าการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเป็น หน้าที่
ขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ มากกว่าให้
ประชาชนช่วยกัน เพราะเป็นหน้าที่และมีความพร้อมอยู่
แล้ว ซึ่งเป็นปัญหาที่ไม่เข้าใจของประชาชน ในการที่จะ
แก้ไขปัญหาขยะร่วมกัน ข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูล
คือ ประชาชนไม่วิธีการกำจัดขยะที่เหมาะสม ประชาชน
ไม่ทราบนโยบายการกำจัดขยะ จากแบบสอบถาม ส่วน
ใหญ่ให้ความเห็นว่าควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร
ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลนโยบายอย่างต่อเนื่อง โดยให้
ความรู้เกี่ยวกับวิธีการกำจัดขยะที่ถูกต้อง การสร้าง
จิตสำนึกที่ดี ข้อมูลสรุปจากการสอบถามเชิงลึกทำให้
ทราบปัญหา คือ ปัญหาขยะตกค้างเพิ่มมากขึ้น จัดเก็บ
ขยะไม่หมดทุกวัน ปัญหาการให้ความร่วมมือของ
ประชาชน พร้อมทั้งมีการให้แนวทางการแก้ไขปัญหา
ด้วยการ ให้ประชาชนลดการทิ้งขยะที่สามารถแยกไปใช้
ประโยชน์ ให้ความรู้วิธีการกำจัดขยะที่ถูกต้องเหมาะสม
เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบนโยบาย
ดังนั้นจะเห็นได้ว่า จากสภาพปัญหาที่ได้มาจากข้อมูล
ของในองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ปัญหา
จากแบบสอบถาม ปัญหาจากการสอบถามเชิงลึก มี
ความสอดคล้องกันของปัญหา กล่าวคือ ปัญหาการขาด
การประชาสัมพันธ์การแก้ไขปัญหาขยะของ ในองค์การ
บริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ปัญหาการขาดความรู้
เกี่ยวกับวิธีการกำจัดขยะ ที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจาก

การสังเกตขณะดำเนินงานสำรวจพบว่า ประชาชนไม่
ค่อยมีการคัดแยกขยะไปใช้ประโยชน์ โดยทิ้งขยะ
รวมกันในถังขยะทั้งหมดจากการสอบถาม ก็พบว่า
ประชาชนเข้าใจว่าหน้าที่ในการกำจัดขยะเป็นของ ใน
องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ โดยหน้าที่อยู่
แล้วเพราะประชาชนไม่เห็นความสำคัญในการช่วยกัน
แก้ปัญหาขยะ และไม่เข้าใจว่าทำไมจะต้องให้ประชาชน
ต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน
ซึ่งสามารถอธิบายได้จากการศึกษาวิจัยมีความ
สอดคล้องกันกับคู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การจัดการขยะชุมชน ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
(2544) กล่าวไว้ว่าประชาชนไม่มีส่วนความรู้สึกเป็น
เจ้าของ จึงไม่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมใดๆ และขาดความรู้
ความเข้าใจ การเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม
สภาพปัญหาของขยะมูลฝอยของชุมชนจากการศึกษา
ครั้งนี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของอำไพ
เต็มเสน (2539) ได้สรุปไว้ตรงกันว่า ปัญหาของขยะมูล
ฝอยของชุมชนมีปัญหาสืบเนื่องมาจากไม่มียุทธศาสตร์
ในการคัดแยกขยะและปัญหานโยบายของผู้บริหาร
ประชาชนมีพฤติกรรมไม่การแยกขยะและลดปริมาณ
ขยะมูลฝอย

การขาดการประชาสัมพันธ์ การไม่รู้วิธีการ
กำจัดขยะที่ถูกต้องเหมาะสม การขาดจิตสำนึกที่ดีใน
การช่วยกันแก้ไขปัญหา นโยบายการแก้ไขปัญหาขยะ
ไม่มีความชัดเจนมีความสอดคล้องกับ กรมส่งเสริม
คุณภาพสิ่งแวดล้อม (2544) กล่าวไว้ว่า ในการวิจัยได้
ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมากเพราะว่าทุกหน่วยงาน
ราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนทุกส่วน องค์การ
ทางศาสนา ได้เข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมด้วย
ความเต็มใจ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษา มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย พบว่า พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ โดยรวมจำนวนมาก จากการสอบถามความคิดเห็นประชาชนนั้น เกือบทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการลดการเกิดขยะมูลฝอย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ พบว่าขยะในองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ยังคงมีอยู่ในปริมาณมากในการที่จะกำจัด การที่จะร่วมมือลดการก่อให้เกิดขยะ ในเรื่องของการใช้ถุงพลาสติกหลายๆ ใบ หรือการเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะก็จะเป็นการช่วยให้ขยะมีปริมาณที่ลดลง สภาวะแวดล้อมของชุมชนจึงจะดีขึ้น

2. ด้านคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย ยังไม่มากเท่าที่ควร โดยประชาชนได้ทำการคัดแยกขยะมูลฝอย จำนวน 5 ชนิดขยะ และไม่ได้ทำการคัดแยกขยะมูลฝอย จำนวน 7 ชนิดขยะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะ ซึ่งขยะเปียกก็ควรจะมีภาชนะรองรับมิให้เปรอะเปื้อน ส่งกลิ่นเน่าเหม็น ขยะเปียกและขยะแห้งออกจากกัน อันจะทำให้การกำจัดขยะมีความสะดวกรวดเร็วและมีความปลอดภัยมากขึ้น

3. ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ พบว่า ความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ส่วนใหญ่มีความเข้าใจในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งการสอบถามเกี่ยวกับกำจัดขยะโดยวิธีใด พบว่าส่วนใหญ่ใช้วิธีการฝัง จำนวน 5 ชนิดขยะ รองลงมาวิธีขาย จำนวน 3 ชนิดขยะ และวิธีการฝังและการใช้ซ้ำ จำนวน 2 ชนิดขยะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนต้องการลด

ขยะที่มีปริมาณมากและไม่มีประโยชน์กับตนเอง ประชาชนจึงให้ความสำคัญกับการนำขยะประเภทกล่องกระดาษ หรือหนังสือพิมพ์กลับมาใช้ใหม่ นำถุงพลาสติกที่สามารถใช้งานได้กลับมาใช้ใหม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปริมาณขยะและได้ประโยชน์มากขึ้น เกิดจิตสำนึกที่ดีที่ได้เรียนรู้วิธีการกำจัดขยะที่ถูกต้อง พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน เป็นการฝึกเยาวชนให้มีจิตสำนึกที่ดีในการช่วยกันลดจำนวนขยะของชุมชน โดยเฉพาะที่สำคัญเยาวชนจะเป็นตัวแทนที่จะไปช่วยกระตุ้นผู้ปกครอง ให้เกิดจิตสำนึกที่ดีในการช่วยกันลดปริมาณขยะของครัวเรือนด้วย พร้อมทั้งมีการนำเสนอให้เพิ่มรถบรรทุกขยะ มีตารางการจัดเก็บขยะที่ชัดเจน ควรมีการเพิ่มความถี่ในการจัดเก็บขยะ และควรมีจัดศูนย์รับซื้อขยะรีไซเคิล สามารถนำขยะไปขายได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการจัดการด้านข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะมูลฝอย ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยที่ถูกต้องเหมาะสม ความรู้ด้านการแยกขยะ การรีไซเคิล การนำขยะไปใช้ประโยชน์ ควรจัดทำวารสารแจกจ่ายเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ในการกำจัดขยะที่ถูกต้อง ควรจัดให้มีศูนย์บริการข้อมูลแก่ประชาชน มอบหมายเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง

2. ควรมีการประชาสัมพันธ์การบริหารงานและกิจกรรมต่างๆ ให้ประชาชนรับทราบทุกระบวนการ สร้างความรู้ความเข้าใจ ทำความเข้าใจ สร้างการยอมรับให้ประชาชนรับรู้ในโครงการในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย จริงจังในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน รวมทั้งควรมีการกำหนดนโยบายในการจัดการขยะมูลฝอยที่ชัดเจนและต่อเนื่อง

3. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ควรที่จะให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ตั้งแต่ขบวนการค้นหาปัญหา ค้นหาสาเหตุของปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการประเมินผล เนื่องจากจะทำให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วม เกิดจิตสำนึกที่ดีที่จะช่วยเหลือชุมชน ประชาชนจะเกิดความรู้สึที่ดีที่มีส่วนช่วยเหลือราชการหน่วยงานของรัฐและถ้าหาประชาชนเข้ามาร่วมโครงการมาก ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ก็จะมากยิ่งขึ้นขบวนการสร้างการมีส่วนร่วม ที่จะประสบผลสำเร็จยั่งยืนได้จากการดำเนินโครงการการพัฒนาแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ของชุมชนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีการให้ความรู้แก่ประชาชนในวิธีการกำจัดขยะที่ถูกต้องและได้นำเอาความรู้ที่ได้ไปทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมกรรมการจัดขยะของประชาชนในเขตอื่น ๆ และนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบกับเพื่อให้ได้ภาพรวมของประชาชนทั้งจังหวัดขอนแก่น หรือทั้งประเทศ

2. ควรศึกษาในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากประชากรที่ต้องการศึกษาว่าจะทำอย่างไรให้ประชาชนมีระดับพฤติกรรมที่ดีมากยิ่งขึ้นเพื่อลดงานให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์

3. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยโดยใช้วิธีสอบถามความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้โดยให้ประชาชนแสดงออกถึงความคิดเห็นได้อย่างมีอิสระเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงการทำงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2556). **รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2556**. กรุงเทพฯ : กรมควบคุมมลพิษ.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.(2548). **มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.(2544). **การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

งานวิชาการแผนงานและสถิติ. (2557). **แผนพัฒนาสามปี (2558-2560)**. ขอนแก่น : องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์.

พชรวรรณ ศรีวัลย์. (2542). **พฤติกรรมกรรมการจัดขยะของประชาชนในชนบท จังหวัดนครนายก**. ปริญญาานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

พระราชบัญญัติสาธารณสุข. (2535) . **พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535**.

ไพยม รุจิรัฐสรวงศ์. (2543). **ปัญหาและทางออกการจัดเก็บขยะในเขตชุมชนเมือง กรณีการศึกษาเทศบาลตำบลบ้านสวน**. ปริญญาานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา.

อำไพ เล็มเสน.(2539). **การมีส่วนร่วมของประชาชนสองฝั่งคลองแสนแสบต่อการจัดการขยะในคลองของเขตมีนบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.